

ЕВРОПЕЙСКИ СЪЮЗ
ЕВРОПЕЙСКИ
СОЦИАЛЕН ФОНД

ОПЕРАТИВНА ПРОГРАМА
ДОБРО УПРАВЛЕНИЕ

Проект "СПОРТ – Стимулиране Приноса на неправителствените спортни Организации за Реализирането на политиките за интеграция в обществото на ромите и мигрантите чрез спорта", финансиран от Оперативна програма „Добро управление“, съфинансирана от Европейския съюз чрез Европейския социален фонд

ПРЕПОРЪКИ

**за конкретни дейности и мерки,
чрез които спортът да се превърне в действен инструмент за
интегриране на ромите и мигрантите/бежанците
в българското общество**

София, 2019 г.

ЕВРОПЕЙСКИ СЪЮЗ
ЕВРОПЕЙСКИ
СОЦИАЛЕН ФОНД

ОПЕРАТИВНА ПРОГРАМА
ДОБРО УПРАВЛЕНИЕ

Въвеждащи бележки

Настоящите препоръки се разработват на основата на проведените проучвания сред основните целеви групи на проект „СПОРТ“ (изпълняван от Сдружение "Карате Клуб Левски" в партньорство с Българска търговско-промишлена палата) в това число ромските неправителствени организации, организациите на мигрантите и бежанците, спортните неправителствени организации (дружества и клубове), както и бизнесът и населението като цяло.

До извеждането на основните области на интервенция се достигна в резултат от анализ на събраните мнения, оценки и виждания на изследваните съвкупности. Трябва да отбележим, че изследователските инструменти бяха специално дизайнирани така, че да позволят генерирането на идеи за превръщането на спорта в действена платформа и реален механизъм за стимулиране на интеграцията на ромите и мигрантите/бежанците в българското общество.

Изведените препоръки имат конкретен характер и отразяват спецификата на етническите групи, към които се отнасят. Затова в настоящия документ препоръките се представят в следната последователност:

1. Препоръки за гъвкаво използване на спорта като инструмент за интегриране на ромите в българското общество: препоръчани са конкретни действия в шест приоритетни области.

2. Препоръки за превръщането на спорта в действителен механизъм за интегриране на мигрантите и бежанците в българското общество: препоръчани са конкретни действия в четири приоритетни области.

В своето проектно предложение, изпълнителят на проект СПОРТ предвиждаше на базата на проучванията и анализите, проведени специално за целите на проекта, да се формулират **минимум шест препоръки.**

На практика, при изпълнението на проекта този индикатор е многократно надхвърлен, тъй като реално са формулирани 20 препоръки за работа с ромските деца и младежи и 20 препоръки за интервениране сред общността на мигрантите и бежанците.

1. Препоръки за гъвкаво използване на спорта като инструмент за интегриране на ромите в българското общество

Предложените препоръки са изведени предимно от полуструктурираните интервюта с представители на ромските неправителствени организации и с представители на спортни дружества и клубове, както и от проучванията на мненията на бизнеса и населението като цяло.

Конкретните предложения за засилване ролята на спорта като инструмент за по-ефикасното интегриране на ромите в българското общество са в шест области.

Първо, в областта на стратегическото и оперативното планиране:

1.1. Да се създаде Национална програма за интегрираните на роми чрез спорта, като се осигурят необходимото финансиране и човешки ресурси за реализиране на тази програма.

1.2. В областните стратегии и планове за интеграция на ромската общност да има раздели "Интеграция чрез спорт". Освен такива ключови области, като здравеопазване, гарантиране на жилища, трудова заетост и образование, да бъде включен спортът като механизъм за интеграция и този раздел да бъде адекватно развит, като се предвидят необходимите ресурси за неговото практическо изпълнение.

1.3. Държавата чрез своите институции да изгради и прилага мониторингов механизъм върху развитието на привлечените в спорта ромски деца и младежи.

1.4. Да се изгради ефикасен механизъм за контрол върху изразходването на отпусканите от държавата средства за спорт и конкретното им разпределяне за отделните спортисти.

Второ, да се оптимизира структурата на финансиране на спортните клубове и дружества за реализирането на проектни дейности, включващи спортни активности и привличане на ромски деца и младежи. За целта се препоръчва:

2.1. Въвеждане на квотен принцип и финансово стимулиране на спортните клубове, привличащи роми: да се препоръча 10 % от състава на спортните групи да бъдат роми. Изпълнението на прилагането на предложения квотен принцип да се контролира от Министерството на младежта и спорта.

2.2. Спортните клубове да бъдат целево финансирани от държавата, за да приемат и развиват талантиви ромски деца и младежи.

2.3. С цел изграждане на качества като работа в екип, състезателен дух и борбеност, ромски деца и младежи роми да бъдат включвани в спортните инициативи на клубовете и дружествата.

Трето, да се обогатят и развият възможностите за финансиране на ромски неправителствени организации, проявяващи желание да работят целево за

привличане на ромски деца и младежи към спортуване и включване в спортни клубове и дружества:

3.1. В тази връзка от Министерство на младежта и спорта да се разработят целеви финансови инструменти, подкрепящи проектни дейности за привличане на ромските деца и младежи към спортни клубове и спортни инициативи.

3.2. Препоръчва се чрез подходящи финансови инструменти да се стимулира изпълнението на целеви проекти от ромски неправителствени организации в партньорство със спортни клубове и училища, за създаване на благоприятна мотивация на ромски семейства с таланти деца и заложби за развитие в спорта.

Четвърто, във връзка с установеното различно отношение на училищата към изграждането у децата на нагласи и навици за спортуване се препоръчва предприемане на действия за засилване ролята на училището като институция-фактор за физическото възпитание на ромските деца по принцип и в частност, за насочването им към спортни клубове и спортни инициативи.

4.1. В тази връзка е препоръчително най-напред да бъде създадена необходимата програмна платформа - Министерството на младежта и спорта съвместно с МОН и по-активните ромски организации да разработят целева Програма за спортна дейност в сегрегирани училища и обособените ромски квартали в България.

4.2. Финансирането на дейностите и мерките по Програмата за спортна дейност в сегрегирани училища и обособените ромски квартали в България да се извършва от Солидарен фонд "Спортувай и бъди здрав", който да се създаде с участието на държавата, работодателските и браншовите организации, и спортните клубове. Изразходването на средствата от Солидарния фонд "Спортувай и бъди здрав" да се наблюдава от Министерството на младежта и спорта.

4.3. Да се инвестира в ромските училища или смесените училища целево за изграждане на съвременна спортна инфраструктура. За инвестирането да се търси подходящи финансови инструменти, включително предложения Солидарен фонд "Спортувай и бъди здрав".

4.4. Да се изградят спортни клубове в училищата, като функцията на тези клубове да бъде 1) да се откриват и развиват деца със заложби за развитие в различни видове спорт и 2) да се насърчава съвместното спортуване на ромски и български деца. В тази връзка да се търси съдействие от националните и регионалните спортни клубове и дружества, които да помагат с методически съвети, но и с треньори. Практиката показва, че сключването на Договори за сътрудничество между училищата и спортните клубове дава много добри резултати. Препоръчва се тази практика да се тества първоначално в определени училища в страната и ако покаже достатъчно висока ефективност, да се приложи, където се прецени за необходимо.

4.5. Чрез включването в спортни клубове на деца-роми да се работи за мотивиране на отпадналите от училище ромски деца и тяхното завръщане в училище. За целта се

препоръчва чрез целенасочени посещения в ромските квартали да се откриват таланти деца и ако те междувременно са отпаднали от училище, да се им се гарантира, че ако се върнат в училище, ще им бъде предоставена финансова подкрепа, за да се запишат в уважавани спортни клубове, където да се развиват като спортисти. При тези посещения в ромските квартали е удачно да се търси съдействието на ромски неправителствени организации.

Пето, ролята на българския бизнес е другата значима ос на въздействие. Препоръчват се следните основни посоки за въздействие:

5.1. Българският бизнес може да помогне за активизиране на участието на ромските деца и младежи в спортни инициативи или спортни клубове, като вложи инвестиции, от една страна, в изграждането на спортни площадки и друга подходяща спортна инфраструктура в училищата, а от друга страна, като отпуска стипендии на бедни ромски деца, които имат талант, но нямат финансова възможност да покрият разходите за спортна екипировка и таксата на спортния клуб. Трета реална област за съдействие от страна на бизнеса е закупуване на спортна екипировка, необходима за упражняването на отделните видове спорт. Тази екипировка би могла да се предоставя на училищата или на спортните клубове, в които са привлечени ромски деца или младежи.

5.2. Пак в тази връзка се препоръчва бизнесът да подкрепя таланти ромски деца и младежи чрез създаването на подходяща заетост, която да им гарантира получаването на стабилни доходи, с помощта на които да се поемат разходите по участието в спортни клубове. Заетост може да се предложи по два начина: 1) да се подкрепи родител на талантливо дете или младеж под 18 г., като се даде възможност на родителя да има постоянни доходи при условие, че детето му е член на спортен клуб; 2) ако младежът е над 18 г., би могло да се мисли за осигуряване на заетост на този младеж, с което да му се създадат възможности за добри лични доходи при условие, че този младеж има желание и талант за активна спортна дейност и е записан в спортен клуб.

5.3. Препоръчва се да се въведат данъчни преференции, които да мотивират бизнеса да инвестира в подкрепа за спортни дейности, включващи ромски деца и младежи. Специално да се стимулира подкрепата за ромски деца и младежи, които са привлечени от спортни клубове за активна спортна дейност изграждането им като спортисти.

5.4. Препоръчва се специална работа за разясняване сред ромските бизнесмени на ползите за ромския етнос като цяло от дейности, стимулиращи включването на ромски деца и младежи в спортни клубове и спортни инициативи. До този момент липсват примери за подкрепа от ромския бизнес на спортуващи ромски деца или младежи. С този вид активности биха могли да се ангажират ромските неправителствени организации, както и училищата, в които учат ромски деца.

Шесто, да се работи за създаване на позитивен имидж на ромската общност в българското общество:

6.1. За осигуряването на по-лесен и траен достъп на ромски деца и младежи до спортни клубове не е необходима промяна в законовата и нормативната среда -

ЕВРОПЕЙСКИ СЪЮЗ
ЕВРОПЕЙСКИ
СОЦИАЛЕН ФОНД

ОПЕРАТИВНА ПРОГРАМА
ДОБРО УПРАВЛЕНИЕ

нормативните предпоставки са налице. Нужна е промяна в отношението на българите към ромите. Това изисква разбиване на негативните клишета и изграждане на нови, позитивни образи и стереотипи. В това отношение предстои продължителна и много добре премислена работа, в която трябва да бъдат включени както активните неправителствени организации, така и училищата, компетентните държавни институции и медиите.

6.2. Работа с медии и промотиране на позитивния образ на ромите в спорта. Необходимо е със средствата на електронните и печатните медии българското общество да бъде запознато с постиженията на младите ромски спортисти, които са прославили България пред света, като са спечели медали на национални, европейски и световни първенства. Това ще промени негативното отношение на българите и ще им представи ромите в по-добра светлина.

2. Препоръки за превръщането на спорта в действен механизъм за интегриране на мигрантите и бежанците в българското общество

В тази част на документа се представят препоръките и вижданията на неправителствените организации, работещи с мигранти и/или бежанци, и спортните неправителствени организации за превръщането на спорта в инструмент за задълбочаване и улесняване на интеграцията на мигранти и бежанци в българското общество. Тези процеси са сложни, продължителни и това налага приемащото общество да има подходяща законова и институционална среда, както и благоприятни социални и културни условия.

В хода на интервютата респондентите бяха помолени да изразят **препоръки и виждания за това какво е необходимо да се направи, така че спортът действително да се превърне в платформа за засилена интеграция на мигранти и бежанци в българското общество.** Респондентите направиха интересни и стойностни предложения, които са основа за формулирането на **препоръки в четири области.**

Първо, за увеличаване достъпа на децата мигранти и бежанци до спортни занимания и спортни инициативи, в това число и състезания:

1.1. Принципно необходимо е да се направи абсолютно достъпно записването в спортни клубове на децата-мигранти или децата-бежанци. Свободният достъп до спортуване е ключова предпоставка за засилването ролята на спорта като интегриращ фактор. В момента достъпът е затруднен от административни пречки, свързани с личните документи на лицата. **В тази връзка една възможна промяна е да се информират федерациите за правата на търсещи закрила, бежанци и лица с хуманитарен статут, за да се избягват формални спънки по пътя към участието на общността в спортни инициативи.** Пример за такава спънка е т.нар. „жълта карта“, която се изисква при картотекиране на футболист, която той трябва да получи от клуба в страната си по произход. Това е невъзможно за много от бежанците.

ЕВРОПЕЙСКИ СЪЮЗ
ЕВРОПЕЙСКИ
СОЦИАЛЕН ФОНД

ОПЕРАТИВНА ПРОГРАМА
ДОБРО УПРАВЛЕНИЕ

1.2. Със съдействието на бизнеса, да се осигуряват **стипендии** за тези деца и младежи, чиито семейства нямат възможност да заплащат месечните такси. Да се осигуряват **тренировъчни екипи**, което също е проблем за голяма част от семействата.

1.3. Да се помисли за улеснен достъп на младежи мигранти или бежанци до висше образование в спортни академии.

1.4. Да се прецени какви са възможностите за работа с най-големите отбори като Левски, ЦСКА, Лудогорец, чиито ДЮШ могат да приемат деца бежанци на квотен принцип и при улеснени условия;

1.5. Да се разработят **материали в подкрепа на спортни треньори за работа с целевата група**. Хубава новина в тази посока е, че такова ръководство е развито чрез проект *Aspire* и в момента се превежда на български език. Добре е да се мисли за включване на темата за интеркултурен диалог и интеграция чрез спорт в програмата на спортните академии.

Второ, засилване ролята на училищата за превръщане на спорта в инструмент за стимулиране на интегрирането на мигрантите и бежанците в българското общество:

2.1. За да се осъществи съществена промяна в ролята на спорта за интегрирането на мигранти и бежанци, е необходимо най-напред разработването на **дългосрочна Стратегия за приобщаване на мигранти и бежанци чрез спорт, която да очертае параметрите на превръщането на спорта в училище като механизъм за откриване на таланти в различни видове спорт, развиване на нагласи за спортуване, изграждане на навици за спортуване и др.**

2.2. Единодушно се изтъква, че училището има огромна отговорност за възпитаването на децата, в това число и за развитието на спортни навици и нагласи за упражняване на любим спорт. Подчертава се, че и сега училището е реалният досег на децата със спорта. За да може децата да развият нагласи и навици за спортуване, **се препоръчва всеки ден да има спортни занимания, като тези занимания бъдат базирани на интереса на децата към определени видове спорт**. Да се избегне сегашния формализъм, при който децата се поставят в обща матрица и не им се дава възможност за избор. Например, всички деца имат задължителни занятия за овладяване на базови упражнения на успоредка и греда, а практиката сочи, че децата не харесват тези уреди и затова заниманията с тях се превръщат в досадно задължение, докато в същото време децата биха желали да упражняват други видове спортове.

2.3. Интервюираните отбелязват, че училищата са били изправени пред огромно предизвикателство през 2017 г., когато МОН прие специална наредба, с която достъпът на децата, търсеци и получили закрила, е бил улеснен. Учителите обаче не са разполагали с познания за преподаване на български език като чужд, за работа с деца-бежанци. Но въпреки големите предизвикателства, практиката показва, че децата се справят много добре в българската образователна система и това е благодарение на положените допълнителни усилия от страна на учителите. Важна част от тези усилия е

провеждането на извънкласни занимания, включително спортни, в които мнозина от педагозите се стараят постоянно да включват децата-бежанци. Поради това се препоръчва учителите да бъдат допълнително мотивирани за целева работа с деца-мигранти или деца-бежанци и включването на тези деца в спортни изяви, съвместно с български деца.

Трето, ролята на бизнеса за засилване функцията на спорта като стимулатор на интегрирането на мигранти и бежанци се вижда в следното:

3.1. Препоръчва се бизнесът да подкрепя участието на мигранти или бежанци в спортни инициативи и достъпа им до редовни тренировки чрез отпускане на стипендии, закупуване на екипи, заплащане на такси и участия в тренировъчни лагери. Спонсорирането и дарителството в подкрепа на спортни дейности с участието на мигранти или бежанци да се стимулира с данъчни преференции;

3.2. Препоръчва се също така бизнесът да използва политиките по корпоративна социална отговорност, за да инвестира в таланти деца и младежи, желаещи да спортуват трайно - в спортни клубове от регионално и национално значение;

3.3. Сред служителите от фирмите да се разясняват ползите от доброволчество, например чрез включването на служителите в благотворителни мачове с бежанци или мигранти. Това са реални съвместни дейности, които могат да допринесат за интегрирането на мигранти и бежанци в българското общество.

Четвърто, спортните клубове у нас са много важен компонент от процеса по интегрирането на мигранти и бежанци в българското общество. При интервютата се споделя позитивно отношение към дейностите, осъществявани от национални клубове, и се подчертава, че и сега има добри примери за привличане и работа с деца мигранти или бежанци. За развиване и обогатяване на тези политики се препоръчва:

4.1. Базисната препоръка е спортните клубове да провеждат целеви политики за откриване и привличане на деца и младежи от мигрантските и бежанските среди. За целта би могло да се препоръча клубовете да си разработват целеви планове за откриване, привличане и работа с мигранти или бежанци, имащи изявени таланти в определени спортове.

4.2. Да се стимулира създаването на спортни отбори в лагерите за бежанци, с цел развитие у тях на спортни навици и качества, както и за откриване на таланти деца и младежи, които да бъдат привлечени за активна спортна дейност.

4.3. Да се организират конкретни спортни инициативи в лагерите за бежанци.

4.4. Препоръчва се включването на мигранти и бежанци в регионални и национални спортни прояви с цел улесняване на интеграцията им в българското общество.

4.5. Препоръчва се да се намерят адекватни решения за преодоляването на реални предизвикателства, които ще възникнат в работата с мигранти и с бежанци:

ЕВРОПЕЙСКИ СЪЮЗ
ЕВРОПЕЙСКИ
СОЦИАЛЕН ФОНД

ОПЕРАТИВНА ПРОГРАМА
ДОБРО УПРАВЛЕНИЕ

4.5.1. За преодоляване на езиковата бариера да се търси съдействие от Бежанска-мигрантската служба при БЧК или ВКБООН.

4.5.2. За минимизиране на културните различия се препоръчва организирането на смесени тренировъчни лагери, където деца от българския етнос и мигранти или бежанци ще могат да общуват свободно.

4.5.3. Препоръчва се да се търси съдействие от бизнеса за решаване на предизвикателствата, възникващи поради липсата на финансови средства, особено при бежанците.

4.5.4. При липса на документи за идентифициране, препоръката е да се намери решение заедно с Министерство на вътрешните работи, като се предложи процедура за преодоляване на проблема.

София, юни 2019г.